

Karel Havlíček Borovský (1821 – 1856)

- zakladatel novodobé české žurnalistiky, literární kritik, spisovatel, byl krátce činný i v politice
- narodil se ve vsi Borová, gymnázium studoval v Německém Brodě (dnes Havl. Brodě), v Praze vstoupil do kněžského semináře – chtěl působit na vzdělání a výchovu českého lidu
- katolický konzervatismus, protivlastenecký duch, dril a slepá poslušnost z něj brzy udělaly celoživotního odpůrce a kritika církve – nepřestal být věřícím, nekritizoval víru
- byl velmi inteligentní, ctižádostivý a vzdělaný (jazyky, dějepis, matematika...), chtěl zpracovat velkou encyklopedickou publikaci
- píše verše pod vlivem romantismu, pěstuje myšlenku slovanské vzájemnosti, společně s druhou generací NO sní o jednotné slovanské říši
- cestuje po Čechách, Slovensku i Haliči – sleduje život lidí, jejich názory
- od r. 1842 je vychovatelem v Rusku v rodině významného profesora
  - nejdříve je nadšen, pak zděšen sociálními poměry (bídou na venkově, krutým zacházením s mužíky apod.) – vrátil se s přesvědčením, že slovanská vzájemnost je zcela nemožná - stává se z něj nemilosrdný kritik carského absolutismu – rozchází se s druhou generací NO
  - objevuje Gogola – stává se realistou
  - po návratu vydává v příloze Pražských novin *Obrazy z Rus* a současně se proslaví brilantní kritikou Tylova románu *Poslední Čech* – kritizoval povrchní vlastenectví, nebral si vůči uznávanému spisovateli a dramatikovi servítky
- pochopil, že jestli chce mít česká literatura vysokou úroveň, potřebuje i kritiku
- 1846 je mu nabídnuta práce redaktora v nepolitických vládních Pražských novinách a jejich literární přílohy *Česká včela* (obrovský úspěch – jenom během měsíce se zvedl počet odběratelů ze 150 na 600)
- v roce 1846 Havlíček navštívil litoměřický hřbitov, kde se zhrozil, že není nijak označen hrob Karla Hynka Máchy, zasadil se o vytvoření náhrobku, který je dnes na Vyšehradě
- 1848 navrhl a zasadil se o přejmenování pražského Koňského trhu na Václavské náměstí a také Dobytčího trhu na Karlovo náměstí
- neúspěšně se zasazoval o zřízení první české průmyslové školy
- počátkem roku 1848 (po zrušení cenzury) zakládá politicky orientovaný první český deník *Národní noviny* (s přílohou **Šotek** – uveřejňoval zde epigramy)
- velmi ostře vystupuje proti vládě, oktrojované ústavě, proti omezení svobod – nebyl rebelem, nechtěl se smířit s bezprávím
- v červnu 1849 byly *Národní noviny* zakázány, Havlíček byl vykázán z Prahy, i s rodinou se usadil v Kutné Hoře, založil tu časopis *Slovan*, který vycházel 2x týdně
  - byl však neustále sledován, podrobován domovním prohlídkám, čelil mnoha obviněním a udáním; bylo s ním vedeno hned několik soudních sporů najednou
  - byl posledním opozičním vydavatelem, který v monarchii zbyl
- v létě 1851 byly zakázány všechny politické tiskoviny
  - stěhují se do Německého Brodu, žije v ústraní a společensky se neangažuje, přesto mu rakouská moc nedala pokoj – tolik se ho bála – 16. 12. 1851 jej deportují do **Brixenu**
    - ubytován v luxusním hostinci, dostával plat vyššího úředníka, když za ním přijela žena s dcerou, hmotnou nouzí Havlíček ani jeho rodina netrpěla

- ale to, že tu žil za státní peníze, ho kompromitovalo (jako odměna za umlčení) – bylo to pro něj potupné a ničilo to jeho psychiku (spolu s nečinností, izolací a touhou po domově; chyběla mu svoboda psát, cestovat, podnikat, být v centru společenského dění, měnit českou společnost...)
- protože tu byl bez soudu, netušil, kdy a jestli to skončí (žil tu 3,5 roku)
- žil pod policejním dohledem, návštěvy i korespondence byly kontrolovány, při domovních prohlídkách mu byly zabavovány rukopisy

- do Čech byl propuštěn, až když podepsal protokol, jímž se zavázal nepokračovat ve veřejných aktivitách

- 1855 se vrací, zjišťuje, že žena krátce před příjezdem zemřela, nesmí do Prahy, nesmí psát, našetřené peníze půjčil švagrovi na podnikání, sám zůstal bez finančních prostředků
- v Čechách ho obklopilo politické dusno, přátelé se mu ze strachu vyhýbali, jeho veřejnou činnost odsuzovali v tisku

- krátce před 35. narozeninami umírá
- jeho pohřeb se stal protirakouskou manifestací
  - Němcová se v dopise zmínila, že by ráda položila na hrob vavřínový věnec, ale kupuje ho Fingerhut, je pak jednotlivými účastníky pohřbu rozebrán – každý si bere lísteček jako relikvii

- Havlíček byl velkým oponentem absolutistického systému v poslední fázi jeho vlády a byl za to potrestán způsobem, který ho zasáhl na nejcitlivějších místech jeho tvůrčí osobnosti – jediný, kdo tím získal, byla česká poezie, ke které se v Brixenu uchýlil

Dílo:

Obrazy z Rus (1843-46) – cestopis, který je též první českou objektivní studií o tom, jak se v té době žilo v Rusku

Tyrolské elegie (1851)

Král Lávra (1854)

Křest svatého Vladimíra (1855, torzo)

– příběh boha Peruna (slovanský bůh hromu) - car chtěl, aby mu na jeho svátek Perun zahřměl na oslavu, Perun to odmítl splnit, car ho dal chytit a utopit (ironizuje moc státního aparátu, který může poroučet i bohu)

Epigramy (1845)